

Особливості міжнародної регіональної політики договірної врегулювання обмеження ракетно-ядерних озброєнь

УДК 327.5 (470+571) (73)
DOI <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2023-3.21>

Мироненко Вячеслав Володимирович
кандидат технічних наук,
старший науковий співробітник
Центру воєнно-стратегічних досліджень
Національного університету оборони
України імені Івана Черняхівського
Повітрофлотський просп., 28,
Київ, Україна
ORCID: 0000-0003-0236-4134

У статті проведено дослідження особливостей міжнародно-правового регулювання та реалізації міжнародної регіональної політики обмеження ракетно-ядерних озброєнь. Досліджено положення міжнародних угод, їх імперативні та диспозитивні особливості та здійснено аналіз міжнародно-правового режиму протидії поширенню ракетно-ядерних озброєнь у окремих регіонах світу, зокрема у країнах Центральної і Південно-Східній Азії, країнах Океанії, у Африці. Висвітлено особливості положень Договору Раротонга, Бангкокського договору, Семіпалатинського та Пеліндабського договорів. Доведено, що забезпечення нерозповсюдження ракетно-ядерних озброєнь у даних договорах регулюється шляхом: недопущення розповсюдження ракетно-ядерних озброєнь у країнах, які не мають такі види озброєнь у своєму арсеналі; протидія безконтрольному виробництву ракетно-ядерних озброєнь серед країн, котрі мають у своєму розпорядженні подібні воєнні арсенали; правові заборони щодо недопущення застосування ракетно-ядерних озброєнь. Досліджено особливості формування та інституційні елементи виконавчих інституцій, призначенням яких був контроль і моніторинг над дотриманням положень зазначених договорів. Показано роль та значення даних договорів для формування спільної світової архітектури недопущення поширення ядерної зброї.

Залучено складний методологічний комплекс методів, який надав можливість використати компаративістський підхід у дослідженні властивість ядерної енергії у контексті її використання у мирних та воєнних цілях при забезпеченні міжнародно-правового режиму нерозповсюдження ракетно-ядерних озброєнь. Результатом досліджень представлена характеристика позитивних і негативних особливостей міжнародної регіональної політики договірної врегулювання обмеження ракетно-ядерних озброєнь та визначено перспективи удосконалення міжнародно-правового регулювання недопущення поширення ядерної зброї в умовах сучасних загроз міжнародному безпековому режиму.

Ключові слова: ракетно-ядерні озброєння, міжнародна безпека, Договір Раротонга, Бангкокський договір, Семіпалатинський договір, Пеліндабський договір.

Вступ. Формування без'ядерного статусу держави у різних регіонах планети проходило під впливом різноманітних факторів, головним з яких став фактор надзвичайної шкоди людству та навколишньому середовищу. У цьому контексті актуалізація наукової проблематики дослідження досвіду протидії розповсюдженню ракетно-ядерних озброєнь на рівні міждержавних угод є перспективним напрямом досліджень політики обмеження такого розповсюдження шляхом досягнення міжнародного консенсусу. Складність досягнення консенсусу щодо протидії розповсюдженню ракетно-ядерних озброєнь спостерігається здебільшого серед провідних країн світу, які вже мають таке озброєння у своєму арсеналі. Проте, досвід політичного врегулювання недопущення поширення ядерної зброї, що реалізований у географічній більшості регіонів планети, є актуальним напрямом вивчення успішного досвіду і формує відповідний політичний базис для поширення і удосконалення такої практики на інші країни.

Фокусизація проблематики міжнародної регіональної політики договірної врегулювання обмеження ракетно-ядерних озброєнь демонструє досвід здебільшого зарубіжних напрацювань, серед яких виділяємо роботи таких дослідни-

ків, як А. Ачарія, А. Боутін, П. Глеббек, А. Таїрея, Дж. Соїя, С. Сучаріткул, М. Хамел-Грін та інші. Серед вказаних дослідників сформовано політичні оцінки ролі та значення міжнародних договорів регіонального характеру щодо протидії поширенню ядерної зброї, проте спільною проблемою даних досліджень слід визнати недостатню комплексність характеристики договорів, відсутність узагальнення даної політико-правової практики загалом.

Мета та завдання. Метою даної статті є характеристика основних міжнародних договорів регіонального значення, положення яких спрямовані на протидію поширенню ядерної зброї. Завданням статті є виокремлення характерних регуляторних рис даних договорів та формулювання перспектив удосконалення міжнародно-договірної політики протидії поширенню ракетно-ядерних озброєнь.

Методи дослідження. Під час дослідження було використано цілий комплекс методів з таких наукових сфер, як політологія, міжнародне право та інші. За допомогою методів аналізу і синтезу було досліджено основні функціональні властивості політичних інструментів з недопущення розповсюдження ядерних озброєнь, формально-догматичний метод надав можливість здійснити

аналіз положень норм міжнародних договорів, метод аналітичної інтерпретації дозволив сформулювати основні напрями перспектив удосконалення міжнародно-договірної політики протидії поширенню ракетно-ядерних озброєнь.

Виклад основного матеріалу. Окрім спроб урегулювати безядерність таких окремих природних ареалів як океанічне і морське дно, у міжнародних відносинах набула своєї реалізації тенденція щодо ракетно-ядерної демілітаризації цілих світових регіонів, конкретним прикладом чого стало підписання Договору про без'ядерну зону Південної частини Тихого океану. Так 6 серпня 1985 року шістнадцятий Південнотихоокеанський форум, як щорічна зустріч глав урядів тринадцяти незалежних або самоврядних країн південної частини Тихого океану, погодився прийняти та відкрити для підписання Договір про без'ядерну зону південної частини Тихого океану. Дата була приурочена до 40-річчя моменту руйнування Хіросіми атомною бомбою. Ця подія мала велике значення для Форуму, оскільки стала першим офіційним зобов'язанням у сфері ракетно-ядерної безпеки, яке взяли він всі його учасники. Це мало велике значення і в ширшому масштабі, оскільки стало першою міжнародною угодою про контроль над озброєннями у даному світовому регіону. Наразі цей договір підписали десять із тринадцяти членів Форуму. Чотири члени (Острова Кука, Фіджі, Ніуе та Тувалу) ратифікували його. Нова Зеландія здійснила процедуру ратифікації і після її проходження у парламенті законопроект про без'ядерну зону, роззброєння та контроль над озброєннями, було закріплено низку положень Договору у внутрішньому законодавстві. Договір набув чинності після його ратифікації загалом вісьмома членами Форуму [1].

Даний Договір також має назву Договір Раротонга [2], що містить шістнадцять статей, три протоколи та чотири додатки, зобов'язує сторони, що підписали, забороняти зберігання, випробування та поховання ядерних відходів в юрисдикції сторін на суші та в океані. Договір також вимагає від сторін, що його підписали, відмовитися від ведення ядерної війни і забороняє надання допомоги у веденні такої війни. Але члени можуть самостійно вирішувати, чи дозволяти іноземним ядерним кораблям та військовим літакам використовувати свої гавані та аеропорти.

Договір був заснований на безпосередньому досвіді випробувань ядерної зброї в південній частині Тихого океану і став лише другою ЗСЯО, яка набула чинності в населеному регіоні після Договору Тлателолко в Латинській Америці. Географічне охоплення Договору Раротонга широке і простягається від західного узбережжя Австралії до кордону латиноамериканської ЗСЯО (NWFZ) на сході та від екватора до 60 градусів

південної широти, де він зустрічається з кордонною зоною, встановленою Антарктичним договором (стаття 1(а) Додатка А до Договору Раротонга [3].

Північний район застосування, ймовірно, був заснований на політичних мотивах, а не на правових міркуваннях, оскільки великі райони відкритого моря, включені до зони, не підпадають і не можуть підпадати під дію режиму договору, оскільки вони не підпадають під національну юрисдикцію будь-якої держави. По-друге, той факт, що на півночі зона простягається за межі екватора на деяких ділянках і включає виняткові економічні зони Папуа-Нової Гвінеї, Науру та Кирибату, у той час як виняткова економічна зона біля західного узбережжя Австралії не включена, що є юридичною нестиковкою [4, с. 13]. Але з географічного погляду це зрозуміло, адже морські райони, що лежать біля західного узбережжя Австралії, є частиною Індійського океану. Окрім цього, розширення зони, вільної від ядерної зброї, у південній частині Тихого океану до зони дії Договору Тлателолко та Договору про Антарктику впливає з політичного бажання поєднатися з існуючими зонами, вільними від ядерної зброї/військових сил, тоді як юридичне значення цього заходу є незначним.

Договір Раротонга сприяє ядерному нерозповсюдженню та роззброєнню, запобігаючи розміщенню ядерних озброєнь у південній частині Тихого океану державами-членами (стаття 5). Договір Раротонга суттєво зміцнює на регіональному рівні юридично зобов'язуючі зобов'язання, які його держави-учасниці взяли на себе відповідно до практично універсального Договору про нерозповсюдження ядерної зброї (ДНЯЗ), не виробляти, не володіти, не купувати ядерну зброю та не контролювати її. зброю (стаття 3). Договір Раротонга також включає зобов'язання держав-учасниць щодо запобігання ядерним випробуванням на їх території (стаття 6). Ще однією відмінною рисою Договору є його наголос на запобіганні забрудненню навколишнього середовища регіону радіоактивними відходами та іншими радіоактивними речовинами (стаття 7) [2].

Водночас важливим атрибутом регіональних зон, вільних від ядерної зброї, є система контролю та перевірки, що використовується в зоні дії договору. Особливості перевірки та контролю Договору Раротонга докладно описані у статтях 8, 9 та 10 Договору, а також у додатках 2 та 4 Договору. Незважаючи на заяву уряду Австралії про те, що Договір Раротонга «сильніший» за Договір Тлателолко, вивчення положень договору про контроль показує, що вони менш суворі та всеосяжні, ніж відповідні положення Договору Тлателолко [5, с. 45]. Як зазначено у статті 8, система контролю Договору Раротонга включає чотири елементи: (а) звіти та обмін інформацією, як

це передбачено у статті 9; (b) консультації, як це передбачено Статтею 10 та Додатком 4(1); с) застосування до мирної ядерної діяльності гарантій МАГАТЕ, як це передбачено у Додатку 2; та (d) процедуру розгляду скарг, як зазначено в Додатку 4. Звіти відповідно до (a) повинні надсилатися директору Південно-Тихоокеанського бюро економічного співробітництва, секретаріату Південно-Тихоокеанського форуму. У статті 9 зазначається, що сторони повинні повідомляти «якнайшвидше про будь-яку значну подію в межах їх юрисдикції, що впливає на виконання цього Договору» (пункт 1); що сторони прагнуть інформувати одна одну з питань, що виникають у зв'язку з договором (пункт 2); і що «Директор повинен щорічно звітувати перед Південнотихоокеанським форумом про статус цього договору та питання, що виникають у зв'язку з ним» (пункт 3).

Таким чином, Договір про без'ядерну зону Південної частини Тихого океану від 06.08.1985 р. є достатньо ефективним політико-правовим інструментом міжнародно-договірного регулювання виробництва і застосування ракетно-ядерного озброєння з урахуванням незначної чисельності колізій, що створюють можливість відходу від його положень. Водночас потрібно зазначити, що ознакою ефективності даного договору є наявність організаційно-правового механізму контролю над дотриманням всіма учасниками його положень.

Політика регіональної ядерної безпеки і недопущення розробки, поширення і використання ракетно-ядерного озброєння набула свого розповсюдження і в інших регіонах планети. Подібний міжнародно-правовий без'ядерний режим встановлено Бангкокським Договором про зону, вільну від ядерної зброї, в Південно-Східній Азії від 15.12.1995 р. [6], який апелює до положень Статуту ООН і визначає зону, яка буде, вільна від ядерної зброї, як найважливіший компонент безпекової міжнародної політики, що сприятиме зміцненню безпеки держав у зоні та зміцненню міжнародного миру та безпеки в цілому.

У положеннях Договору та Протоколу до нього «Зона, вільна від ядерної зброї, у Південно-Східній Азії» означає район, що включає території всіх держав Південно-Східної Азії, а саме Брунея-Даруссалама, Камбоджі, Індонезії, Лаосу, Філіппін, Сінгапуру, Таїланду та В'єтнаму, континентальні шельфи та виняткова економічна Малайзія, М'янма, та їх відповідні зони. Вираз «територія» означає сухопутну територію, внутрішні води, територіальне море, архіпелажні води, морське дно та його надра та повітряний простір над ними. Договір та Протокол до нього застосовуються до територій, континентальних шельфів держав-учасниць усередині Зони. Хоча норми щодо забезпечення режиму, передбачені положеннями Договору про зону, вільну від ядерної зброї, у Пів-

денно-Східній Азії, не можуть пропонувати абсолютну гарантію вжиття негайних тимчасових заходів для примусу до негайного припинення будь-якої дії, що порушує положення Договору, вони, проте, забезпечують превентивні попередні кроки, які мають бути здійснені оперативно та ефективно для забезпечення належної міжнародної пильності [7, с. 9]. Такі положення регламентують вжиття коригувальних та превентивних запобіжних заходів для пом'якшення, зменшення та стримування збитків, яких може бути завдано навколишньому середовищу зони у наслідок щонайменш ядерних випробувань.

Загалом Бангкокський договір надає імпульсу регіональним підходам до ядерного нерозповсюдження, з'явившись безпосередньо перед створенням зони, вільної від ядерної зброї, в Африці та ратифікацією Протоколу до Договору про зону, вільну від ядерної зброї, в південній частині Тихого океану всіма п'ятьма заявленими ядерними державами. Бангкокський договір демонструє тверду відданість країн Південно-Східної Азії глобальним переговорам щодо ядерного нерозповсюдження. Після підписання Договору прем'єр-міністр Таїланду Банхам Сілпа-арча зазначив, що Договір допоможе «здійснити внесок у реалізацію Договору про нерозповсюдження ядерної зброї на глобальному рівні» [8].

Канадські дослідники [8] вважають, що Бангкокський договір може допомогти стримати поширення ядерної зброї в інших частинах Азіатсько-Тихоокеанського регіону. Він виявився особливо своєчасним, оскільки підписання Договору довелося на момент, коли прогнозувалося ядерне випробування Індії. АСЕАН використовувала підписання договору, щоб змусити Індію відмовитись від будь-яких випробувань. У цьому контексті Аджит Сінгх, генеральний секретар АСЕАН, заявив про незгоду групи з проведенням ядерних випробувань будь-якою державою, включаючи Індію. У той час, коли і Індія, і Пакистан підтримують Азіатсько-Тихоокеанське співробітництво в галузі безпеки (Індія вже висловила зацікавленість у цьому), кампанія АСЕАН проти поширення ядерної зброї могла б допомогти перешкодити гонці ядерних озброєнь на субконтиненті. Погоджуємося із вченими [8] у тому, що хоча перспектива залишається далекою, Бангкокський договір може також стимулювати підготовку і укладення аналогічної угоди для Північно-Східної Азії.

Продовженням даної регіональної політики недопущення розповсюдження ядерної зброї став Договір про зону, вільної від ядерної зброї, в Центральній Азії (ЦАЗСЯО), який є юридично зобов'язуючим зобов'язанням держав Центральної Азії (Казахстан, Киргизстан, Таджикистан, Туркменістан і Узбекистан) не виробляти, не купувати і не володіти ядерною зброєю. Договір

був підписаний 8 вересня 2006 року на колишньому Семіпалатинському ядерному полігоні в Казахстані, звідси й неофіційна назва Договору Семіпалатинський договір [9]. Згодом договір був ратифікований усіма п'ятьма державами Центральної Азії та набув чинності 21 березня 2009 року. Створення зони стало результатом колективних зусиль усіх п'яти держав Центральної Азії у їхньому спільному прагненні забезпечити безпеку, стабільність та мир у регіоні, вирішити екологічні проблеми та створити необхідні умови для регіонального розвитку та стабільності. Держави-учасниці ЦАЗСЯО добровільно та недвозначно зобов'язалися заборонити виробництво, придбання та розміщення на своїй території ядерної зброї та її компонентів чи інших ядерних вибухових пристроїв. Контроль за договором здійснюється МАГАТЕ, оскільки держави-учасниці ЦАЗСЯО зобов'язані укласти з МАГАТЕ як угоду про всеосяжні гарантії, так і додатковий протокол. Договір також вимагає від держав-учасниць діяти відповідно до Договору про всеосяжну заборону ядерних випробувань (ДВЗЯВ) та «підтримувати ефективні стандарти фізичного захисту ядерних матеріалів, об'єктів та обладнання» [9].

Слід зазначити, що Семіпалатинський договір має низку особливостей. Ця зона є єдиною з існуючих зон, що повністю розташована в північній півкулі, в районі, що не має виходу до моря, що безпосередньо межує з двома державами, що володіють ядерною зброєю. ЦАЗСЯО – єдина зона, де в минулому не лише випробовувалося, а й активно розгорталася ядерна зброя. Ідея створення зони виникла у вересні 1997 року на міжнародній конференції «Центральна Азія – зона, вільна від ядерної зброї» у Ташкенті, Узбекистан. Церемонія підписання Договору про зону відбулася у 2006 році у місті Семіпалатинськ, Казахстан, де у 1991 році було закрито один із найбільших у світі ядерних полігонів. З того часу Киргизька Республіка офіційно призначена депозитарієм Договору [9]. Вважаємо цей Договір достатньо ефективним інструментом міжнародно-договірного регулювання виробництва і застосування ракетно-ядерного озброєння з урахуванням наявності механізмів контролю та безапеляційності формулювань його положень щодо гарантій безядерності.

Водночас у іншому регіоні планети – у Африці, також осмислення лідерами держав глобальності небезпеки наявності ракетно-ядерних озброєнь призвело до укладення Договору про зону, вільну від ядерної зброї, в Африці від 11.04.1996 р.

Договір про зону, вільну від ядерної зброї, в Африці, також відомий як Пеліндабський договір, став результатом 32-річних зусиль щодо звільнення Африки від ядерної зброї [10]. Договір та Прото-

коли відповідають усім семи міжнародним критеріям, встановленим для підтримки будь-якої пропонуваної зони, вільної від ядерної зброї. Він був обговорений і прийнятий під егідою ОАЄ та Організації Об'єднаних Націй у Пеліндабі, Південна Африка, 2 червня 1995 р. Нігерія підписала договір 11 квітня 1996 р. і ратифікувала його 18 червня 2001 р. Договір з трьома додатковими протоколами стабільності на африканському континенті за рахунок запобігання гонці ядерних озброєнь в Африці та проникнення ядерної зброї державами поза регіоном до Африки, а також є інструментом захисту навколишнього середовища, забороняючи поховання радіоактивних відходів у зоні. Договір забороняє, серед іншого, виробництво, накопичення запасів, придбання, випробування, володіння або розміщення ядерних вибухових пристроїв, а також допомогу іншим у такій діяльності або пошук чи отримання допомоги у такій діяльності, заохочення поховання радіоактивних відходів та інших радіоактивних матеріалів у межах своєї зони дії, будь-який збройний напад на ядерні установки в зоні. Він вимагає від Сторін підтримувати найвищі стандарти фізичного захисту ядерних матеріалів, установок та обладнання, сприяти, серед іншого, мирній ядерній діяльності та перевірці їх використання у мирних цілях. Договір створює Африканську комісію з ядерної енергії для контролю за дотриманням та сприяння мирному використанню ядерної енергії [11]. Даний договір є важливою складовою забезпечення міжнародної безпеки у планетарному контексті з урахуванням підвищеної конфліктності держав на африканському континенті.

Висновки. Таким чином, регіональна політика міжнародно-договірного регулювання виробництва і застосування ракетно-ядерного озброєння представлена сукупністю міжнародних угод, положень яких мпрямовані на: 1) недопущення розповсюдження ракетно-ядерних озброєнь у країнах, які не мають такі види озброєнь у своєму арсеналі; 2) недопущення безконтрольного виробництва ракетно-ядерних озброєнь серед країн, котрі мають у своєму розпорядженні подібні воєнні арсенали; 3) недопущення застосування ракетно-ядерних озброєнь, зокрема проти країн, які не мають на озброєнні подібні засоби масового ураження. З огляду на вищезазначене, слід резюмувати, що спільним недоліком комплексу міжнародно-правових актів є характерна для норм міжнародного права структурно-функціональна особливість – відсутність відповідальності держави-порушника. Формування концептуальних засад міжнародно-правового регулювання відповідальності держав за порушення регіональних міжнародних договорів щодо дотримання без'ядерного статусу є важливим перспективним напрямом подальших досліджень.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Tairea A. An assessment of the South Pacific nuclear free zone treaty. 1986. URL: <https://scholarspace.manoa.hawaii.edu/server/api/core/bitstreams/164ab60c-b191-4694-a44a-8ce6b735fb02/content>
2. The Treaty of Rarotonga, the South Pacific Nuclear Free Zone Treaty, opened for signature on 6 August 1985 and entered into force on 11 December 1986. United Nations Platform for Nuclear-Weapon-Free Zones. URL: <https://www.un.org/nwzf/content/treaty-rarotonga>
3. South Pacific Nuclear Free Zone Treaty (with annexes). Concluded at Rarotonga on 6 August 1985. URL: <https://treaties.un.org/doc/Publication/UNTS/Volume%201445/volume-1445-I-24592-English.pdf>
4. Glebbeek P. «South Pacific nuclear free zone Treaty: a lost battle against the superpowers?» Working Papers – General Series 73. International Institute of Social Studies of Erasmus University Rotterdam. The Hague. 1990. 34 p. URL: <https://ideas.repec.org/p/ems/euriss/18836.html>
5. Hamel-Green M. The South Pacific Nuclear Free Zone Treaty. Australian National University. 1990. 205 p.
6. Treaty on the southeast asia nuclear-weapon-free zone (Bangkok Treaty). URL: <https://www.legal-tools.org/doc/b5518d/pdf/>
7. Sucharitkul S. «Southeast Asia Nuclear Weapon-Free Zone». *SEAPOL Workshop: Ocean Governance and System Compliance in the Asia-Pacific Context*. (Rayong, Thailand, December 9-11, 1997). Thailand. 1997. 10 p. URL: <http://digitalcommons.law.ggu.edu/pubs/563>
8. Acharya A., Boutin J.D. K. The Southeast Asia Nuclear Weapon-Free Zone Treaty. *Security Dialogue*. 1998. vol. 29. No. 2. pp. 219–230.
9. Central Asian Nuclear-Weapon-Free Zone Treaty. United Nations Platform for Nuclear-Weapon-Free Zones. URL: <https://www.un.org/nwzf/content/treaty-nuclear-weapon-free-zone-central-asia>
10. 2005 Review conference of the parties to the treaty on the Nonproliferation of nuclear weapons (United Nations) NPT/CONF.2005/57 (Part II). URL: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N05/472/39/IMG/N0547239.pdf?OpenElement>
11. Soja R. J. African Nuclear-Weapon-Free-Zone Treaty (The Pelindaba Treaty): Nigerian Status and the Journey so far. 2022. URL: https://www.researchgate.net/publication/362175771_African_Nuclear_Weapon_Free_Zone_Treaty_The_Pelindaba_Treaty_Nigerian_Status_and_the_Journey_so_far

REFERENCES:

1. Tairea A. (1986) An assessment of the South Pacific nuclear free zone treaty. URL: <https://scholarspace.manoa.hawaii.edu/server/api/core/bitstreams/164ab60c-b191-4694-a44a-8ce6b735fb02/content> [in English].
2. The Treaty of Rarotonga, the South Pacific Nuclear Free Zone Treaty, opened for signature on 6 August 1985 and entered into force on 11 December 1986. United Nations Platform for Nuclear-Weapon-Free Zones. URL: <https://www.un.org/nwzf/content/treaty-rarotonga> [in English].
3. South Pacific Nuclear Free Zone Treaty (with annexes). Concluded at Rarotonga on 6 August 1985. URL: <https://treaties.un.org/doc/Publication/UNTS/Volume%201445/volume-1445-I-24592-English.pdf> [in English].
4. Glebbeek P. (1990) «South Pacific nuclear free zone Treaty: a lost battle against the superpowers?» Working Papers – General Series 73. International Institute of Social Studies of Erasmus University Rotterdam. The Hague. 34 p. URL: <https://ideas.repec.org/p/ems/euriss/18836.html> [in English].
5. Hamel-Green M. (1990) The South Pacific Nuclear Free Zone Treaty. Australian National University. 205 p. [in English].
6. Treaty on the southeast asia nuclear-weapon-free zone (Bangkok Treaty). URL: <https://www.legal-tools.org/doc/b5518d/pdf/> [in English].
7. Sucharitkul S. (1997) «Southeast Asia Nuclear Weapon-Free Zone». *SEAPOL Workshop: Ocean Governance and System Compliance in the Asia-Pacific Context*. Thailand. 10 p. URL: <http://digitalcommons.law.ggu.edu/pubs/563> [in English].
8. Acharya A., Boutin J.D. K. (1998) The Southeast Asia Nuclear Weapon-Free Zone Treaty. *Security Dialogue*. vol. 29. No. 2. pp. 219–230. [in English].
9. Central Asian Nuclear-Weapon-Free Zone Treaty. United Nations Platform for Nuclear-Weapon-Free Zones. URL: <https://www.un.org/nwzf/content/treaty-nuclear-weapon-free-zone-central-asia> [in English].
10. 2005 Review conference of the parties to the treaty on the Nonproliferation of nuclear weapons (United Nations) NPT/CONF.2005/57 (Part II). URL: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N05/472/39/IMG/N0547239.pdf?OpenElement> [in English].
11. Soja R. J. (2022) African Nuclear-Weapon-Free-Zone Treaty (The Pelindaba Treaty): Nigerian Status and the Journey so far. URL: https://www.researchgate.net/publication/362175771_African_Nuclear_Weapon_Free_Zone_Treaty_The_Pelindaba_Treaty_Nigerian_Status_and_the_Journey_so_far [in English].

Features of the international regional policy of the contractual regulation of the limitation of missile and nuclear weapons

Myronenko Vyacheslav
Volodymyrovych

Candidate of Technical Sciences,
Senior Researcher
Military and Strategic Research Centre
of National Defence University of Ukraine
named after Ivan Cherniakhovskyi
Povitroflotskyi Ave., 28, Kyiv, Ukraine
ORCID: 0000-0003-0236-4134

The article studies the features of international legal regulation and implementation of the international regional policy of limiting nuclear missile weapons. The provisions of international agreements, their imperative and dispositive features and analysis of the international legal regime of countering the proliferation of nuclear missile weapons in certain regions of the world, in particular in the countries of Central and Southeast Asia, the countries of Oceania, and Africa, are studied. The features of the provisions of the Rarotonga Treaty, the Bangkok Treaty, the Semipalatinsk and Pelindaba Treaties are reflected. It has been proved that the provision of non-proliferation of nuclear missile weapons in these treaties is regulated by: preventing the proliferation of nuclear missile weapons in countries that do not have such types of weapons in their arsenal; counteracting the uncontrolled production of nuclear missile weapons among countries that have such military arsenals; legal prohibitions to prevent the use of nuclear missile weapons. The features of the formation and institutional elements of executive institutions, the purpose of which was to control and monitor compliance with the provisions of these agreements, were studied. The role and significance of these treaties for the formation of a common world architecture to prevent the spread of nuclear weapons is shown.

A complex methodological set of methods is involved, which makes it possible to use a comparative approach in the study of the properties of nuclear energy in the context of its use for peaceful and military purposes while ensuring the international legal regime for the nonproliferation of nuclear missile weapons. The result of the research is a description of the positive and negative features of the international regional policy of the treaty settlement of the limitation of nuclear missile weapons and the prospects for improving the international legal regulation of preventing the spread of nuclear weapons in the face of modern threats to the international security regime.

Key words: nuclear missile weapons, international security, Rarotonga Treaty, Bangkok Treaty, Semipalatinsk Treaty, Pelindaba Treaty.